

18 sierpnia
wspomnienie dobrowolne św. Heleny, cesarzowej
- patronki chorych na raka

Flawia Julia Helena Augusta urodziła się ok. 255 r. w Depanum w Bitynii (późniejsze Helenopolis). Była córką karczmarza. Została żoną (lub konkubiną - na co zezwalało ówczesne prawo rzymskie) Konstancjusza Chlorusa, zarządcy prowincji. 27 lutego pomiędzy rokiem 271 a 284 Helena urodziła mu syna Konstantyna.

W 285 r. mąż Heleny udał się do Galii. Podążyła za nim Helena. Konstancjusz Chlorus musiał wykazać się niezwykłymi zaletami wodza, skoro 1 marca 293 r. został wyniesiony do godności cesarskiej przez Dioklecjana. Stary cesarz dla zapewnienia bezpieczeństwa w imperium rzymskim wobec naciskających coraz groźniej barbarzyńców germańskich podzielił imperium rzymskie pomiędzy współcesarzy.

Wiosną 289 r. Konstancjusz poślubił pasierbicę cesarza Maksymiana, Teodorę. Wtedy też odsunął od siebie Helenę, wstydząc się jej niskiego pochodzenia. Wyrachowanie polityczne i nacisk ze strony prawej żony wzięły górę nad uczuciem. Dla Heleny i jej syna nastąpiły bolesne dni. Na

dworze cesarskim w Trewirze byli w cieniu, ledwie tolerowani jako niepożądani intruzi.

W 306 r. Konstancjusz umarł, a w jego miejsce legiony obwołały cesarzem Konstantyna. Cesarz natychmiast po swoim wyniesieniu wezwał do siebie matkę. Odtąd dzielił z nią rządy przez 20 lat. Dla wynagrodzenia Helenie krzywd, uczynił ją pierwszą po sobie osobą. Z biegiem lat pokonał swoich rywali i został jedynowładcą całego imperium rzymskiego, m.in. dzięki poparciu chrześcijan. Jako akt wdzięczności dla chrześcijan, którzy poparli go w tej wojnie, Konstantyn ogłosił w roku 313 w Mediolanie edykt tolerancyjny, deklarujący chrześcijanom całkowitą swobodę kultu, anulujący wszystkie dotychczasowe dekrety prześladowcze, wymierzone przeciwko Kościołowi. Po tym zwycięstwie Konstantyn przeniósł się do Rzymu. W 323 r. odniósł decydujące zwycięstwo nad władcą całej wschodniej części imperium, Licyniuszem. Stał się w ten sposób panem całego imperium rzymskiego.

Tymczasem Helena - prawdopodobnie około roku 315 - przyjęła chrzest. W roku 324 Helena otrzymała od syna najwyższy tytuł "najszlachetniejszej niewiasty" i "augusty", czyli cesarzowej, jak też związane z tym tytułem honory. W znalezionych monetach z owych czasów widnieje popiersie cesarza z popiersiem Heleny, jego matki. Jej głowę zdobi korona-diadem, który nałożył na głowę matki sam kochający ją syn. Dokoła widnieje napis: "Flavia Helena Augusta". Na innej monecie, znalezionej pod Salerno, można przeczytać inny, zaszczytny napis: "Babka cesarzy". Byli nimi Konstans I i Konstancjusz II.

Pod wpływem matki Konstantyn otaczał się na swoim dworze tylko chrześcijanami. Spośród nich mianował oddanych sobie urzędników, a w czasie orężnej rozprawy z Maksencjuszem pozwolił na sztandarach umieścić krzyże. Zakazał kary śmierci na krzyżu, kapłanów katolickich zwolnił od podatków i od służby wojskowej, wprowadził dekret o święceniu niedzieli jako dnia wolnego od pracy dla chrześcijan (321). W duchu kościelnym unormował prawo małżeńskie i zakazał trzymania konkubin (326), ograniczył też rozwody (331). Biskupom przyznał prawo sądenia chrześcijan, nawet w sprawach cywilnych.

W 326 roku Helena udała się z pielgrzymką do Ziemi Świętej. Korzystając ze skarbcza cesarskiego, wystawiła wspaniałe bazyliki: Narodzenia Pańskiego w Betlejem, Świętego Krzyża oraz Zmartwychwstania na Golgocie w Jerozolimie, Wniebowstąpienia Pańskiego na Górze Oliwnej. Wstrząśnięta profanacją, jakiej na Kalwarii dokonał cesarz Hadrian, umieszczając na miejscu odkupienia rodzaju ludzkiego ołtarz i posąg

Jowisza, nakazała oczyścić to miejsce i wystawiła wspaniałą bazylikę. Pilnym poszukiwaniom Heleny chrześcijaństwo zawdzięcza odnalezienie relikwii Krzyża Chrystusowego. Ku czci św. Lucjana, męczennika, Helena wystawiła bazylikę w Helenopolis, a także w Trewirze i w Rzymie ku czci św. Piotra i św. Marcelina.

Helena zasłynęła także z hojności dla ubogich. Szczodrze rozdzielała jałmużny dla głodnych, uwalniała więźniów, troszczyła się o powrót skazanych na banicję. Wpłynęła na syna, aby wydał osobne ustawy, gwarantujące ze strony państwa opiekę nad wdowami, sierotami, porzuconymi dziećmi, jeńcami i niewolnikami.

Cesarzowa Helena zmarła między 328 a 330 rokiem w Nikomedii, gdzie chwilowo się zatrzymała. Jej ciało przewieziono do Rzymu, gdzie w pobliżu bazyliki św. Piotra i św. Marcelego, męczenników, cesarz wystawił jej mauzoleum.

W ikonografii święta Helena jest przedstawiana w stroju cesarskim z koroną na głowie lub w bogatym wschodnim stroju, czasami w habicie mniszki. Jej atrybutami są: duży krzyż stojący przy niej, krzyż, który otacza ramieniem, mały krzyż w dłoni, trzy krzyże, krzyż i trzy gwoździe, model kościoła.

Modlitwy:

Daj, o Panie, abym za przykładem świętej Heleny jak najwięcej zdołał we wszystkim, co Twojej chwały dotyczy. Wszakże nagradzasz i najmniejszy datek, który Ci składamy, i odpłacasz dobrami wiekuistymi. Przez Jezusa Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Panie Jezu Chryste, który dzięki świętej Helenie chciałeś ubogacić Twój Kościół bezcennym skarbem i objawiłeś jej miejsce, w którym spoczywał Twój Krzyż, spraw za jej wstawiennictwem, aby Twoja Męka i śmierć odkupiła dla nas nagrodę życia wiecznego. Amen.